

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Topul celor mai citite 10 cărți,
editate în anul 2019

Studiu sociologic

Chișinău

2020

Lucrarea a fost discutată și recomandată pentru editare la ședința Consiliului redacțional, proces-verbal nr. 4 din 13.11.2020.

Director general: Elena Pintilei

Responsabil de ediție: Vera Osoianu

Realizatoarea sondajului: Angela Drăgănel

Alcătuitori: Angela Drăgănel, Victoria Vasilica

Coperta: Cristina Ceoinac

Redactor: Jana Badan

Procesare computerizată: Diana Odobescu

**DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN
REPUBLICA MOLDOVA:**

Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2019 : Studiu sociologic / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; alcătuitori: Angela Drăgănel, Victoria Vasilica ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2020 (Tipogr. „Primex-Com”). – 54 p. : fig., fot., tab.

Referințe bibliogr. în subsol. – 25 ex.

ISBN 978-9975-3425-5-1.

028.3

T 76

SUMAR

Angela DRĂGĂNEL. Elemente structurale și de conținut ale <i>Topului celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2019</i>	4
Victoria VASILICA. <i>Topul celor mai citite 10 cărți ale anului, StartUp pentru debutanții din literatura artistică din Republica Moldova</i>	44
Angela DRĂGĂNEL. Cele mai originale proiecte de promovare a cărților clasate în <i>Topul celor mai citite 10 cărți</i> , editate în anii 2016-2017 (proiectele învingătoare în cadrul Programului <i>LecturaCentral</i>)	49

Elemente structurale și de conținut ale *Topului celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2019*

Natura producției editoriale naționale în anul de referință: conform statisticilor Camerei Naționale a Cărții, în 2019 au fost publicate 3 014 documente, 82,2% (1 809 ex.) din acestea îl constituie cărțile. La rândul ei, literatura artistică (beletristica), care este partea de interes în acest studiu, – doar 298 de exemplare. Ca și în celelalte ediții ale *Topului*, au fost excluse reeditările și cărțile pentru copii, selectate și incluse cărțile ce țin de istoria Republicii Moldova. Ținând cont de recomandările primite în urma realizării edițiilor precedente ale studiului, anul acesta am inclus și cărțile autorilor autohtoni editate în străinătate, ediții despre care am aflat datorită faptului că am ajuns în vizorul autorilor din diasporă prin promovarea producției editoriale cercetate în spațiile paginii de Facebook „Astăzi cititor, mâine lider”, în măsura depistării informației despre acestea.

Ultima întrebare din chestionar „Alte titluri ale autorilor autohtoni tipărite în 2019 care, după părerea dvs., trebuie incluse în acest *Top* (atenție la criteriile de selectare)” a fost introdusă și pentru a ne ajuta să suplinim lipsa de informație în acest sens. La câteva zile după lansarea chestionarului *Topului*, am primit informația despre cartea Mariei Boboc, autoare originară din Republica Moldova, care și-a tipărit volumul de debut în România sub pseudonimul Lynn, M. K. Ulterior, am introdus și acest volum în lista pentru vot. Astfel, lista pentru investigație a inclus 182 de titluri ce cuprind: poeme, ode, poezii, versuri, haiku, epigrame, nuvele, povestiri, proză scurtă, romane, schițe, piese de teatru, eseuri și critică. Prevalează totuși poezia. Din numărul total de publicații, 11 sunt în limba rusă.

Criteriile de selectare a lucrărilor au rămas aceleași:

- editate în perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2019;
- autorii să fie originari din Republica Moldova sau să fie membri ai Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și istorici din țară;
- să fie editate pe suport de hârtie;
- nu participă la concurs: manualele școlare, literatura pentru copii, reeditările, dicționarele și traducerile.

Pe lângă selecția minuțioasă, începând cu luna ianuarie anul curent,

am îndemnat la lectura cărților incluse în lista chestionarului pe pagina de Facebook „Astăzi cititor, mâine lider” (<https://www.facebook.com/lectura.bnrm>), în grupul „LecturaCentral” (<https://www.facebook.com/groups/205286133498142>) și în alte grupuri destinate promovării cărții și lecturii: „Eu citesc”, „Carte – lectură în timp”, „Citesc acasă” etc. Bibliotecile publice, la rândul lor, au distribuit și promovat cărțile pe paginile administrate de ele. Cu un interes sporit au fost promovate cărțile autorilor originari din satele sau din raionul lor.

Ce se citește azi mai mult: Literatura clasică, romanele de dragoste, cele sociale, literatura de ficțiune sau non-ficțiune sau în veacul nostru grăbit ne limităm la „cărțile-tartine de înghițit dintr-odată pe nemâncate”¹? Câte din cărțile editate își găsesc cititorul? Este necesară o sincronizare dintre găsirea cărții potrivite, a locului potrivit și a omului potrivit. Atunci când cititorul „se cufundă în lectura cărții, devine una cu ea și trăiește un sentiment deosebit de fericire”.² Cartea te ajută să rezști unor timpuri nefaste, de izolare. Aceasta se întâmplă și în timpul pandemiei din prezent. „Paradoxal, dar în această perioadă, tinerii discută în grupuri special formate pe rețelele de socializare cărțile și autorii preferați”, ne relatează scriitorul Val Butnaru în prima parte a emisiunii „Vânturile, valurile” de la Jurnal TV. Rămași în izolare, închiși pentru salvare, oamenii și-au găsit refugiu în lectură. Au răscolit rafturile de cărți de acasă și internetul în căutarea cărții potrivite. Iar editurile și librăriile le-au pus la dispoziție cărți și biblioteci on-line, le-au livrat la ușă cărțile solicitate. În perioada crizei pandemice, Federația Editorilor Europeni a constatat că 33% dintre oamenii din întreaga lume au citit mai multe cărți, au ascultat mai multe cărți audio. Bibliotecile, în această perioadă, au popularizat pe larg site-uri cu cărți on-line și cu cărți audio. Iar tinerii, în special, au preluat informația și au lecturat mult în perioada izolării. Dar câte din cărțile editate anul trecut în Moldova și care sunt componente ale subiectului nostru de cercetare și-au găsit cititorul?

Editorul și scriitorul Gheorghe Erizanu, în cadrul celei de-a II-a ediții a Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere

¹ TOKARCZUK, Olga. Rătăcitorii. București: ART, 2012, p.16. ISBN 978-973-124-819-6.

² Ibidem, p. 84.

și dezvoltare” (<https://www.youtube.com/watch?v=MR2lqW1afMY>), menționa: „Conform datelor statistice difuzate de Camera Națională a Cărții, după un boom din 2013-2014 când au apărut peste 2 800 de cărți, în ultimii ani se tipăresc 2 300-2 500 de cărți anual. Dar cărți în sensul clasic al cuvântului, cu vânzare și cumpărare în librării, cred că sunt 150-200. Acest lucru este grav pentru că în rest avem foarte multe cărți publicate de edituri sau tipografiile ale universităților în tiraj de 50 de exemplare, teze de doctor sau lucrări științifice pentru instituțiile respective. Acestea sunt cărți care nu au o circulație la nivel național. Foarte multe cărți sunt scoase special pentru autori, ceea ce pentru orgoliul autorilor este foarte bine, dar nu este la fel și pentru dezvoltarea lecturii. Cărțile care nu sunt în librării, nu se cumpără și nu se vând, nu sunt cărți vii. Cartea trebuie să aibă numaidecât o viață de raft de librărie, care în ultimii ani scade foarte mult. Astăzi, o carte care stă pe raft mai mult de 2 ani este o carte *bătrână*. Circuitul cărților este foarte rapid”. Atunci când cărțile nu ajung în librării, nu ajung nici în biblioteci și, respectiv, nu ajung nici la cititor.

Margaret Atwood a remarcat în discursul ei de mulțumire pentru Friedenspreis („Premiul Păcii” acordat de Asociația Editorilor Germani în cadrul Târgului de Carte de la Frankfurt) 2017 că, pentru a completa cartea, pentru a o desăvârși, de fapt, este nevoie de cititor: „Lectura unei cărți este cea mai intimă relație posibilă cu lumea gândurilor unei alte ființe. Scriitor, carte și cititor – în acest triunghi, cartea reprezintă mesagerul. Și toți trei fac parte dintr-un act de creație.”³ În cazul nostru, o carte cu un tiraj de 20-30 de cărți, nu ajunge la cititori și acest act de creație nu se întâmplă.

La 25 mai a fost plasat în Google Forms chestionarul *Topului celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2019*. Ulterior, a fost distribuit/redistribuit pe paginile rețelelor de socializare administrate de serviciul Studii și cercetări al BNRM, etichetând cu hashtaguri numele autorilor și editurile la care au apărut cărțile. Acest fapt a făcut ca informația despre *Top* să ajungă la un număr mai mare de utilizatori ai acestor rețele. Autorii cărților și unele edituri, la rândul lor, și-au popularizat publicațiile printre cei ce îi urmăresc pe rețele. Am folosit și o altă platformă de popularizare a cărților, site-ul <https://www.goodreads>.

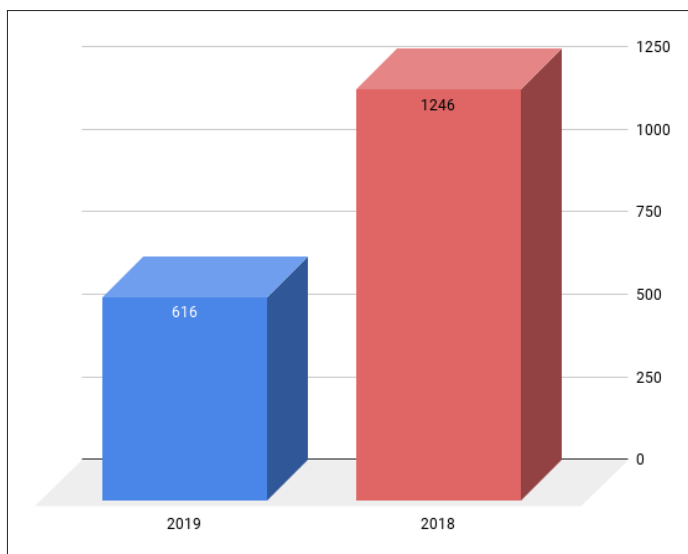
³ VON LOVENBERG, Felicitas. Citește! Te rog, citește! București: Baroque Books&Arts, 2018, p. 26. ISBN 978-606-8977-19-5.

[com/](#). Cititorii cărților din lista chestionarului, găsiindu-le pe acest site, au putut vedea comentariul despre propunerea lor pentru *Top* cu linkul și îndemnul să le voteze după ce le citesc.

Pentru a evita voturile repetate ale aceluiași titlu de carte, în acest an am introdus în chestionar o întrebare de control/baraj, în care am solicitat e-mailul persoanei care votează. S-au recepționat și eliminat doar șase asemenea voturi. Acest fapt a exclus voturile trollilor care ar fi putut stabili *Topul* lor. În această ordine de idei, putem menționa că a fost evitată la maximum fraudarea votului. Întrebarea prin care s-a solicitat un e-mail a micșorat de două ori numărul total al respondenților, în acest an fiind de 616. Totuși, nu a fost mai mic de 500 de persoane – un număr așteptat de către realizatorii sondajului. Îndemnul de a citi și alte cărți din listă care le-au trezit interes apoi a reveni pentru vot a dat și el roade. Am avut un număr, deși nu foarte mare, a persoanelor care au revenit să voteze alte cărți și acest fapt ne bucură, pentru că promovarea lecturii, stimularea apetitului pentru lectură rămâne unul dintre obiectivele acestui sondaj.

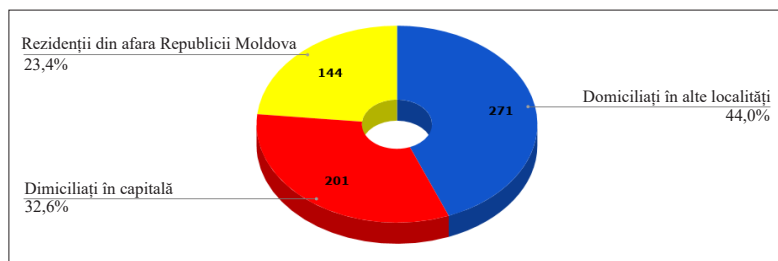
Numărul de participanți la sondaj în 2019 și 2018

Diagrama nr. 1

*Distribuția respondenților după mediul de rezidență
(2019)*

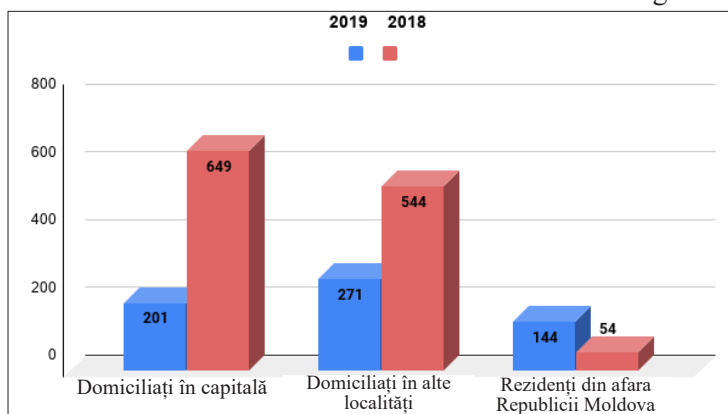
Diagrama nr. 2

În acest an, cei mai activi au fost respondenții din afara capitalei, ceea ce denotă că bibliotecarii din bibliotecile publice din țară devin din ce în ce mai activi în promovarea cărții și a lecturii și, totodată, în popularizarea *Topului* (vezi diagrama nr. 2). La fel, s-a constatat că plasarea în mediul on-line a chestionarului și promovarea lui pe diferite căi a mărit de 2,7 ori numărul persoanelor din afara Republicii Moldova care au votat în cadrul sondajului.

*Distribuția respondenților după mediul de rezidență
(2018, 2019)*

Diagrama nr. 3

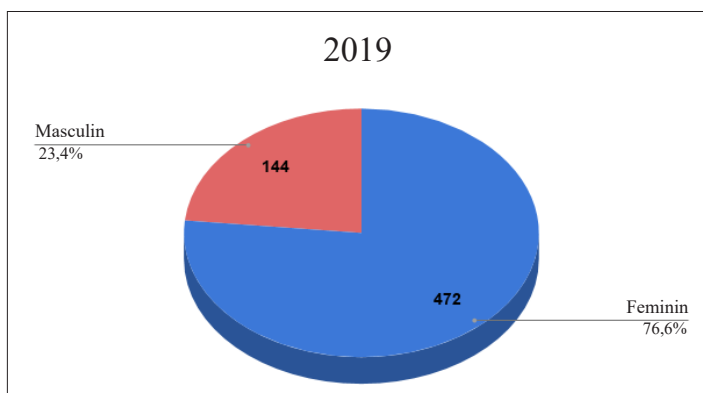

Optzeci de cărți incluse în lista chestionarului sunt scrise de femei, ceea ce constituie 44% din numărul total și 65% din cărțile de debut au la fel drept autor o femeie. Per total, în acest an au scris totuși mai

mult bărbații, dar au citit mai mult femeile – 76,6% din respondenți. Avem din nou o cifră ce confirmă datele statisticilor internaționale și ale celor mai recente cercetări sociologice – femeile citesc mai mult decât bărbații. Ele citesc acasă, în parc, în tren, în avion, la bibliotecă, vara la plajă, pe malul lacului sau la terasă, în grădină etc. Și aceasta deoarece, conform viziunilor psihiatrului român Constantin Enăchescu, „femeia caută prin lectură un refugiu din lume, are nevoie de un univers imaginar paralel, în care să-și găsească împlinirea”⁴. Reprezentantele sexului frumos par a fi averse amatoare de lectură, pe când sexul opus pare prins în mrejele altor ocupații. Totuși, genul preferat pentru femei rămâne literatura de ficțiune, mai exact romanul, fapt care se explică, spune prozatorul britanic Ian McEwan, „prin compatibilitatea perfectă dintre latura pronunțat emoțională a femeii și cea mai feminină formă epică”. Literatura de ficțiune este subiectul de interes în studiul nostru, de aici și explicația decalajului acestui indice. „Important e însuși faptul de a citi, care depășește diferențele de orice fel dintre oameni, inclusiv pe cele legate de masculin sau feminin”.⁵

Distribuția respondenților după gen (2019)

Diagrama nr. 4

Pentru a explica cifrele din diagrama nr. 5, recurgem la textul poetic *Lecturi*, de Igor Guzun, unde se menționează:

⁴ De ce citesc femeile? [Accesat 07.09.2020]. Disponibil : https://adevarul.ro/cultura/carti/de-citesc-femeile-1_50ad73cc7c42d5a663956c15/index.html.

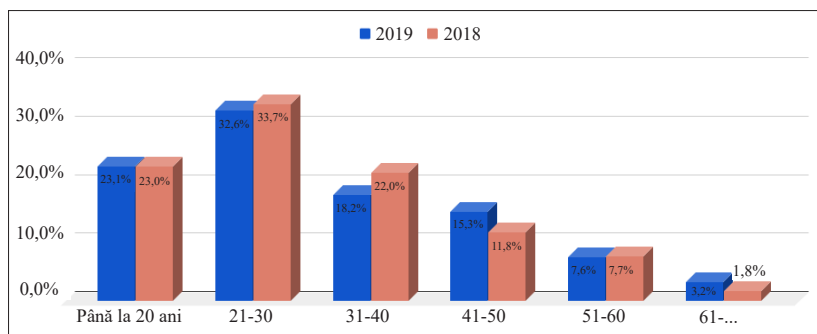
⁵ Ibidem, Ana Antonescu, director editorial la Editura „Corint”.

„Probabil că de asta
Adulții spun că tinerii de astăzi nu citesc,
pentru că-i tot văd
Cu aceeași carte în mână.
Kindle”.⁶

Tinerii citesc, chiar dacă, de la un an la altul, numărul lor în cadrul studiului nostru nu crește semnificativ. Ei sunt la paritate cu noile tehnologii, explorează internetul în cele mai adânci albi și sunt și cei mai activi respondenți ai chestionarului. Numărul respondenților cu vârstele cuprinse între 41 și 50 de ani a crescut cu 3,5% și al celor cu vârsta de peste 61 de ani cu 1,4%.

Distribuția respondenților după vârstă (2019, 2018)

Diagrama nr. 5

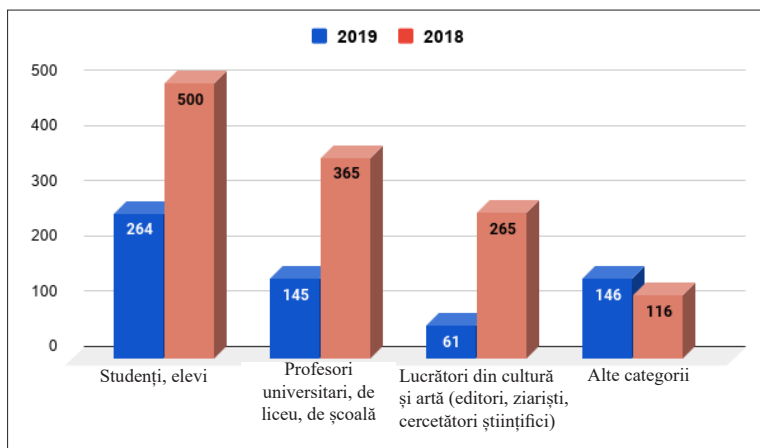

În primele ediții ale *Topului*, profilul profesional al respondenților a fost mai specific. Studiul se făcea pe un eșantion restrâns de subiecți, care știau să evalueze producția editorială. Sondajele se refereau la cele mai valoroase cărți editate în anul precedent. În timp, scopul cercetării s-a schimbat. În edițiile recente ne axăm pe evidențierea opțiunilor și preferințelor cititorilor vizavi de cărțile incluse în concurs. Acest fapt și denotă creșterea de la an la an a persoanelor de alte profesii implicate în vot. Și în *Topul* prezent, această categorie de respondenți a crescut cu 25,9% (vezi diagrama nr. 6).

⁶ GUZUN, Igor. Iubi. Chișinău: S. n., 2019, p. 105. ISBN 978-9975-87-481-6.

Distribuția respondenților după profesii (2019, 2018)

Diagrama nr. 6

Editurile cu numărul de titluri de carte care au fost incluse în chestionar sunt prezentate în tabelul ce urmează:

Tabelul nr. 1

Nr. d.o.	Edituri, tipografii	Nr. de titluri
1	Pontos	32
2	Cartier	11
3	ARC	11
4	Prut Internațional	7
5	Labirint	5
6	Notograf Prim	4
7	CEP USM	4
8	Lumina	4
9	Serebia	4
10	Tracus Arte (România)	3
11	Princeps	3
12	Ancestrala	3
13	Humanitas (România)	2

14	Fundația „Draghiștea”	2
15	Lyceum	2
16	Paralela 45	2
17	Viața ta	2
18	Polirom (România)	2
19	Iutastan	2
20	Univers Educațional	2
21	ASEM	1
22	Balacron	1
23	Bons Offices	1
24	Business Imperiu	1
25	Cadran	1
26	Casa de Editură „Max Blecher”	1
27	CDPL	1
28	Cuvântul-ABC	1
29	Editura pentru Literatură și Artă	1
30	Editura „Petale Scrise” (România)	1
31	Eikon (România)	1
32	EPublishers (România)	1
33	Inversia-Dub	1
34	Limes (România)	1
35	Reclama	1
36	Scara spre cer	1
37	Tocono	1
38	Totex-Lux (România)	1
39	Uniprint	1
40	UNU	1
41	Союз писателей Молдовы им. А. С. Пушкина	1
<i>Notă:</i> 52 de titluri au apărut în afara editurilor.		

Editura „Prut Internațional” este prezentă și în *Topul* din 2019 cu o carte câștigătoare. Anul acesta s-a revenit la ideea de a include în lista pentru vot și cărțile autorilor din Republica Moldova editate în România. Cu această ocazie, avem două cărți învingătoare publicate peste Prut, la editurile „Petale Scrise” și „Humanitas”.

Editurile cu cele mai multe prezențe în Top – 2018 și Top – 2019
Tabelul nr. 2

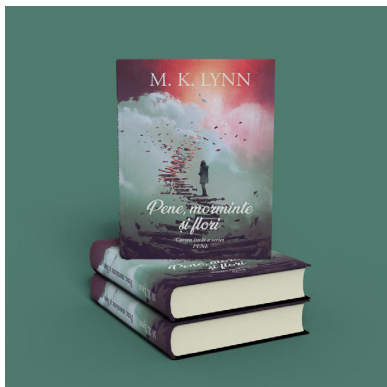
Denumirea editurii	Număr de titluri intrate în „Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul...”
Top – 2018	
Cartier	3
Prut Internațional	2
ARC	1
Editura pentru Literatură și Artă	1
(S. n.)	3
Top – 2019	
Editura „Petale Scrise”	1
Prut Internațional	1
Tocono	1
Totex-Lux	1
(S. n.)	2
Pontos	1
Humanitas	1
Lumina	1
Fundația „Draghiștea”	1

Conform opiniilor respondenților la sondajul organizat în acest an, cele mai citite cărți sunt:

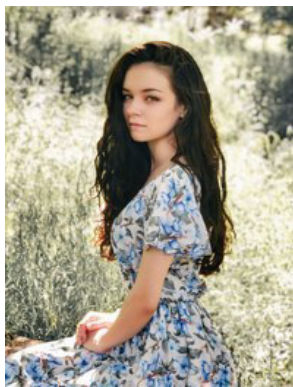
Autorul și titlul publicației	Nr. voturi
Lynn, M. K. Pene, morminte și flori	217
Rău, Dumitru. Umbre de trandafir	88
Silvestru, Aurelian. Străina de la Hollywood	65
Isaicul-Pahomea, Rusanda. Flori de adevăr	64
Guzun, Igor. Iubi	60
Botez, Stela. Fata cu cobza	50
Zaițev, Elena. Înveșmântează-mă în toamnă	45
Anton, Ion. Ieșirea din uitare	38
Crudu, Dumitru. Ziua de naștere a lui Mihai Mihailovici	34
Țopa, Tudor. Generalul reveni acasă: Figuri legendare basarabene	25

Menționăm următoarele: cărțile învingătoare în *Top* au un tiraj mai mare de 300 de exemplare. Deși cărțile cu tiraje mai mici la fel sunt în lista pentru vot, chiar și cele care au un tiraj de până la 50 de exemplare, totuși aceste cărți nu obțin prea multe voturi.

Lynn, M. K. Pene, morminte și flori / M. K. Lynn. – Nojorid : Editura Petale Scrise, 2019. – 374 p. – [Numele adevărat al aut.: Maria Boboc]. – 500 ex. – ISBN 978-606-94727-5-0.

Sursa foto: <https://booknation.ro/interviu-cu-m-k-lynn-autoarea-cartii-pene-morminte-si-flori/>

Sursa foto: <https://picnicontheshelf.com/mklynn/>

Maria BOBOC este originară din Republica Moldova, Căușeni, dar stabilită în București de mai mulți ani. Studiază la Facultatea de Electronică, Telecomunicații și Tehnologia informației din cadrul Universității Politehnica București. Adoră pisicile și are o grămadă de hobby-uri între care oscilează mereu: lectură, desen, digital art, cosplay, pian, fotografie, istorie. Este o persoană deschisă atât cu alți oameni, cât și cu alte păreri și idei. Scrie de mică, primele povești fiind scrise în anul 2007. „Scrișul este o parte din mine, e un fel de a lăsa o urmă, de a transmite un mesaj în această lume”⁷, menționează autoarea.

Scriitoarea abordează în principal genurile fantasy, dark fantasy și SF. A publicat povestiri în revistele *NOI*, *Egophobia*, *Pov21* și administrează pe Facebook o pagină dedicată scrisului, cu peste 5 000 de urmăritori – @oniricbook⁸. Publică sub pseudonimul M. K. Lynn,

⁷ ISTRATE, Emanuela. Interviu cu M. K. Lynn, autoarea cărții „Pene, morminte și flori”. [Accesat 08.10.2020]. Disponibil : <https://booknation.ro/interviu-cu-m-k-lynn-autoarea-cartii-pene-morminte-si-flori/>.

⁸ APOSTOL, Cristina. Citind-o pe M. K. Lynn. Cartea „Pene, morminte și flori. [Accesat 08.10.2020]. Disponibil: <https://vorbepentrusuflet.blog/2020/07/10/citind-o-pe-m-k-lynn-carte-pene-morminte-si-flori/>.

care vine de la prenumele complet al autoarei – Maria Cătălina.

Pene, morminte și flori este un roman dark urban fantasy, care, prin trăirile personajelor, oferă o introspecție asupra ideilor de viață, moarte, familie și conflictul dintre om și soartă. Este un roman cu mai multe puncte de vedere, ce nu vrea să arate doar o parte a firului narativ, ci își propune să lase cititorul să decidă singur cine are, de fapt, dreptate. Mesajul de bază este importanța familiei și a vieții umane.⁹

Pentru detalii vedeți și book trailerul cărții: <https://www.youtube.com/watch?v=ieliCdXVTTU>.

Alina Dinu, fotograf, cititor și autoare a peste 140 de recenzii la diferite cărți, spune: „De fiecare dată când descopăr un autor nou, și implicit scrierea sa, nu pot să nu mă întreb de unde își trage inspirația. Cu atât mai mult în cazul cărților fantasy, unde imaginația și intensitatea cu care se prezintă povestea reușesc să mă blocheze. E drept că e greu să mai găsești originalitate, o idee care să nu fi fost exploatată, însă ca cititor continui să fi surprins.

M. K. Lynn este autoare debutantă, dar cartea ei – prima dintr-o serie – reușește să convingă de la prima pagină. *Pene, morminte și flori* nu o poți desluși doar din titlu, povestea jucându-se pe terenul fantasy într-un mod neașteptat și antrenant. Cartea ca întreg adună toate elementele care asigură o aventură pe cînste, cu idei, scene și personaje care se completează perfect și captează atenția. M. K. Lynn transpune în cuvinte stări, emoții, nu doar o poveste de a cărei lectură ești fascinat și te intrigă. Pornind de la premisa luptei dintre întuneric și lumină – îngeri și demoni –, scriitura sa implică o doză de imaginație care bucură, vibrează și te atrage să descoperi mai mult. Ca o primă parte, volumul este construit în așa manieră încât să îți dea toate informațiile necesare, să îți prezinte lumea în care poposești, să îți stârnească anticipația și să te facă curios de soarta personajelor. Însă, chiar și printre toate detaliile care fac acțiunea atât de bogată, tot rămân unele nedesluite și aruncate ca un cârlig pentru o continuare.

Pene, morminte și flori este un dark fantasy pe care îl citești cu sufletul la gură, complexitatea acțiunii te surprinde, iar întorsăturile de situație și suspansul sunt bine susținute. M. K. Lynn provoacă cititorul,

⁹ ISTRATE, Emanuela. Interviu cu M. K. Lynn, autoarea cărții „Pene, morminte și flori”. [Accesat 08.10.2020]. Disponibil : <https://booknation.ro/interviu-cu-m-k-lynn-autoarea-cartii-pene-morminte-si-flori/>.

lăsând semne de întrebare pe ici, pe colo, lumea și personajele conturate de ea având loc să crească în mod și mai neașteptat în următoarele volume. Povestea a atins un prag din care nu poți și nu vrei să te miști, personajele s-au dezvoltat atât de spectaculos, încât relațiile dintre ele pulsează cu nerăbdare și vrei să afli mai mult. În ciuda împărțirii care dă glas fiecărui personaj și a melanjului de scene care de care mai incitante, *Pene, morminte și flori* se citește ușor și marchează ideile principale în culori tari.

Citiți și descoperiți!”¹⁰ Așteptăm și cel de al doilea volum în această toamnă.

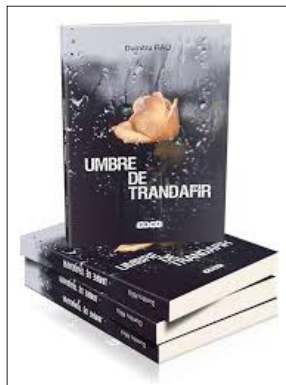
* * *

¹⁰ DINU, Alina. Recenzie „Pene, morminte și flori (Pene#1) – M. K. Lynn. [Accesat 08.10.2020]. Disponibil : <https://ideilaintamplare.blogspot.com/2020/02/recenzie-pene-morminte-si-flori-pene-1.html>.

Rău, Dumitru. Umbre de trandafir : [roman] / Dumitru Rău.
– Chișinău : Prut Internațional, 2019. – 80 p. – 500 ex. – ISBN
978-9975-54-405-4.

Sursa foto: <http://curentul.md/stiri/scriitorul-dumitru-rau-lanseaza-romanul-umbre-de-trandafir.html>

Sursa foto: <https://www.editura-prut.md/shop/item/view/9168>

Dumitru RĂU este un tânăr scriitor din Călărași. A studiat la Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative a USM. Un om căruia îi place viața, care își iubește foarte mult familia, căruia îi place profesia sa, care crede în oameni și se definește drept un autor împlinit. De mic visa să ajungă în lumea poeziei și abia după câțiva ani, acest vis s-a realizat. Odată ce și-a făcut majoratul, a debutat în literatură prin lansarea volumului de versuri *Parfum de dragoste* (2017). Dumitru, pe lângă pasiunea de a scrie, mai este fascinat de pian și pictură. Îi plac cărțile SF, ficțiunile, romanele de dragoste, dar nu cele siropoase, ci cărțile care au o filosofie a lor irepetabilă, precum *Fiul Risipitor* de Radu Tudoran, *Magicianul* de John Fowles, *Castelul Pălărierului* de Archibald Cronin, *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov, adoră și poezia, și, desigur, romanele-memorii, precum *Limba Salvată* de Elias Canetti.

* * *

Umbre de trandafir este o carte care strigă între coperti. O poveste care așteaptă să fie descoperită¹¹. Romanul reprezintă un

¹¹ Dumitru Rău „Poeți: îngeri între orgoliu și etică”. [Accesat 08.10.2020]. Disponibil : <http://moldova9.com/dumitru-rau-poetii-ingeri-intre-orgoliu-si-etica/>.

omagiu adus femeilor și cuprinde istoria unei mame. Aceasta totuși este redată prin ochii unui bărbat, totul începând de la o simplă discuție pe care a avut-o autorul cu o doamnă, pe una din băncile unui parc din capitală.¹²

La o întâlnire cu studenții de la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, USM, Laura Tugarev, dr., lector universitar, spunea: „Romanul *Umbre de trandafir*, lansat în primăvara anului 2019, are o linie de subiect inedită, astfel, Dumitru Rău vrea să prezinte lumii un alt tip de scriitură, îndepărtându-se de tiparele literare și migrând spre o altă formă, dar și spre alte metode de promovare a textului. Această întâlnire în cadrul laboratorului Art jurnalism sper să deschidă noi perspective și viziuni studenților jurnaliști despre fenomenul cultural autohton, ca, atunci când vor păși în mediul practic, să cunoască nu doar instrumentele de lucru, ci și realitatea în ansamblu”¹³.

* * *

„Cartea este fenomenală și îl felicit pe Dumitru pentru ceea ce a scris, pentru faptul că a adus un omagiu pentru femei și vreau să remarc o chestie foarte importantă: este foarte bine când tânăra generație ține la valori, ține la emoție, ține la ceea ce îi mai face oameni, sensibilizează și creează emoții, păi uite Dumitru face parte din rândul de tineri care pur și simplu îmbogățesc spiritual țara noastră și nu doar”, susține Doina Danielean, prezentatoare TV.¹⁴

„O carte mică cu suflet mare. Asta e. Eu pun accent pe calitate, nicidecum pe cantitate. Volumul este doar pentru ochi. Conținutul este pentru suflet, iar dintre cele două, doar cel din urmă are capacitatea obiectivă de a percepe valoarea, întrucât aceasta se află în interior.

Romanul lui Dumitru Rău este de o profunzime surprinzătoare. Captivează, sensibilizează încă de la primele cuvinte. Autorul dă dovadă de sufletism și talent, cele două îmbinate într-o manieră perfectă.

¹² O carte ce cuprinde o viață de om. [Accesat 08.10.2020]. Disponibil: <https://zugo.md/toate-stirile/foto-o-carte-ce-cuprinde-o-viata-de-om-dumitru-rau-si-a-lansat-romanul-umbre-de-trandafir-bazat-pe-fapte-reale/22964/toate-stirile>.

¹³ BOTNARU, Diana. De la suflet, la suflet. Tânărul scriitor Dumitru Rău, despre cartea „Umbre de trandafir”. [Accesat 09.10.2020]. Disponibil: <http://moldova9.com/foto-de-la-suflet-la-suflet-tanarul-scriitor-dumitru-rau-despre-carta-umbre-de-trandafir/>.

¹⁴ ATAMAN, Viorica. Dumitru Rău și-a lansat romanul „Umbre de trandafir”, un roman inspirat. [Accesat 09.10.2020]. Disponibil: <http://eucitesc.md/2019/04/08/dumitru-rau-si-a-lansat-romanul-umbre-de-trandafir-un-roman-inspirat-din-fapte-reale/>.

Titlul metaforic ne introduce imediat în atmosfera de dincolo de el printr-o ușoară stare meditativă: ce semnificație are umbra? Ce semnificație poartă trandafirul? De ce le-a combinat autorul atât de frumos și care e secretul din spatele acestuia? *Umbre de trandafir* este o poveste pe care nu o poți doar citi, întrucât aceasta îți solicită și implicare emoțională. O trăiești. Și simți cum te doare, te macină, te înlăcrimează. Pentru că e presărată de emoții, de emotivitate, de sentimente și trăiri la care nu poți rămâne absent. Un număr restrâns de pagini, dar o avalanșă puternică de stări și emoții, care te cuprind încă de la prima pagină și nu te abandonează nici măcar la ultima.

Există cărți mari, voluminoase, dar mici la nivel de conținut. Sărace în expresii artistice și pe alocuri parcă lipsite până și de inspirația autorului. Nu e și cazul lui Dumitru Rău. Acesta, dimpotrivă, demonstrează capacitatea de a analiza dintr-un unghi ascuțit realitatea și de a transforma până și banalitatea cotidianului într-o lectură surprinzător de plăcută. Cuvintele sunt simple, dar vin din suflet. Sunt bine alese, sunt așezate cu grijă. Nimic de prisos, nimic vulgar, nimic nepotrivit.

O poveste care doare. O carte care plânge nu doar prin picăturile de ploaie de pe copertă, ci și prin conținutul acesteia. O carte care se trăiește, căci trăită a fost și de cel care a scris-o. Sincere felicitări!”¹⁵

* * *

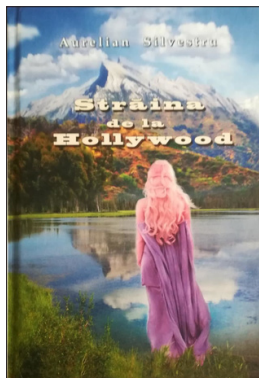
Book trailerul cărții vezi aici: <https://www.facebook.com/100004653763725/videos/1274724146026032/>

* * *

¹⁵ LUNGU, Marinela. Recenzie „Umbre de trandafir”, de Dumitru Rău. [Accesat 09.10.2020]. Disponibil: https://singuracumine.blogspot.com/2019/04/recenzie-umbre-de-trandafir-de-dumitru.html?fbclid=IwAR0j7YiJODyuE76bbwunzfxhMpeb5he_ZtGx_rqjc_5QfbYgil4wfc9eXhA.

Silvestru, Aurelian. Străina de la Hollywood : (roman) / Aurelian Silvestru. – Chișinău : Tocono, 2019. – 320 p. – 4000 ex. – ISBN 978-9975-3207-1-9.

Sursa foto: <https://bibsadoveanusoroca.wordpress.com/2019/10/01/silvestru-aurelian-academicianul-fara-portofoliu/>

Aurelian SILVESTRU este scriitor, psiholog, publicist și pedagog, doctor în științe psihologice, directorul și fondatorul Liceului de Inventică și Creativitate „Prometeu-Prim” din Chișinău. A tradus mai multe monografii și manuale de psihologie, a publicat numeroase eseuri, broșuri și cărți pentru copii. Este autorul unei cărți de aforisme și al unei cărți de cântece pentru copii.

Opera lui Aurelian Silvestru este citită și apreciată de publicul cititor de la noi. Șase dintre publicațiile dumnealui au intrat în „Topului celor mai citite 10 cărți” din anii 2009, 2011, 2014, 2015-2017. Activitatea sa literară a fost înalt apreciată la Congresul IBBY din Mexic. Numele lui Aurelian Silvestru este inclus în „Honour List 2014” a IBBY pentru cartea *Fărâme de suflet*, considerată drept una dintre cele mai bune cărți pentru copii, care urmează să fie tradusă în toate limbile țărilor IBBY.

Aurelian Silvestru a fost distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2002), cu Medalia de Aur „ProInvest”, decernată la Salonul Internațional de Inventică din Cluj-Napoca (2009), Premiul „Cartea Anului” (2003, 2011) și Premiul „Simpatia Copiilor” (2004) la Salonul

Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, Premiul „Ion Creangă” pentru întreaga activitate în domeniul cărții pentru copii, acordat de Institutul Cultural Român (2014), „Ordinul Republicii” (2009), Medalia „Dimitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei.

(Aurelian Silvestru. [Accesat 09.10.2020]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Aurelian_Silvestru.)

* * *

Romanul *Străina de la Hollywood* vorbește despre dragoste, iar aceasta pendulează permanent între bine și rău. Cartea este marcată de tumultul activităților ce se desfășoară precum viața, într-un ritm alert. Scriitorul, prin condeiul său unic, pune la îndoială, printr-o analiză profundă, sentimentul unic al iubirii.

Fascinant. Captivant. Odată ce am luat cartea în mână, cele peste trei sute de pagini au fost citite într-o suflare. Ce ne-a atras la acest roman proaspăt tipărit? Titlul, coperta autorului și inscripția de la final, cu un mesaj semnificativ pentru noi toți, un fel de „Luați aminte!”: „Capătul lumii începe acolo unde simți pentru prima dată dorul de casă”. Și este perfect adevărat, pentru că fiecare dintre noi, mai devreme sau mai târziu, dacă plecăm pentru scurt timp sau pentru o vreme mai îndelungată, vom simți cum rădăcinile ne cheamă... acasă.

Autorul dedică romanul adolescenților din considerentul că ei se află permanent într-o luptă „pentru un loc sub soare, dar care nu uită că soarele aparține tuturor”. Narațiunea face referire la permanentul cuplu, un el și o ea, tineri și frumoși, care se iubesc într-un prezent infinit.

„Te-ai întrebat cine ești?” Cu această întrebare începe romanul în prima pagină a lui, intitulată semnificativ „prolog”. Și tot aici, Aurelian Silvestru face un rezumat al cărții astfel: „Ai cântărit ce duci în spate: o personalitate sau un anonim?... Ei bine, imaginează-ți că te pomenești în stradă, într-o metropolă necunoscută și nu mai ai nimic din ceea ce a stat la temelia siguranței tale: nici bani, nici casă, nici familie, nici prieteni... Cu ce rămâi, ce reprezinți? Dacă ți s-ar lua prezentul, cum ar arăta viitorul tău? Vei continua să fii cel care ai fost? Crezi că oamenii, când nimeresc în iad, rămân aceiași? Duci o viață normală. Ai un anumit statut. Te obișnuiești cu el, nu ai motive de îngrijorare și dintr-o dată vine Neprevăzutul și îți distruge Universul. Lumea ta

dispare, iar în afara ei nici tu nu mai ești. Ai vrea să o reclădești, să pui totul la loc, dar nu mai ai din ce: în jur – doar zdrențe dintr-un suflet răvășit. Cum procedezi? Ce faci? Unde te duci?”

Răspunsul este unul singur și anume IUBIREA. Și totul pornește și ajunge în final la Dumnezeu, despre care autorul spune așa: „Dumnezeu ne aude chiar și atunci când nu rostim nimic... Cum iubirea este cauza și răsplata tuturor bucuriilor și strădaniilor omenești, s-ar putea ca ceea ce auzi din partea Lui să fie un imn înălțător închinat iubirii”.

Fără iubire nimic nu este, nici măcar viață, deci totul de la iubire pornește și orice am face, tot la iubire ajungem, mai devreme sau mai târziu. Din acest considerent, Aurelian Silvestru își încheie cartea așa: „Există câteva lucruri pentru care merită să te naști. Iubirea ar fi primul dintre ele...”.

Iubirea este hrana vieții pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu. Ea este singura avere cu care plecăm mai departe... Și tot ea este motivul pentru care s-au scris și tipărit zeci și sute de manuscrise, inclusiv romanul lui Aurelian Silvestru¹⁶.

¹⁶ VASILESCU, Ligia Beatrice. Cartea la Ordinea Zilei: *Străina de la Hollywood*, de Aurelian Silvestru. [Accesat 09.10.2020]. Disponibil: https://ordineazilei.ro/cartea-la-ordinea-zilei-straina-de-la-hollywood-de-aurelian-silvestru/?fbclid=IwAR27QzNHK5Z9i5M-P2hz6mwtz91XvVNoBtDXCJjaZ_-nDDPEIMT31pM_JZ0#prettyPhoto.

Isaicul-Pahomea, Rusanda. Flori de adevăr / Rusanda Isaicul-Pahomea: [Nuvele]. – Chișinău : Totex-Lux, 2019. – 192 p. – 500 ex. – ISBN 978-9975-3350-0-3.

Sursa foto: <https://m.facebook.com/pg/Biblioteca-Publica-Molovata-Noua-1506292356262812/posts/>

Rusanda ISAICUL-PAHOMEA este profesoară de geografie. A studiat regia și măiestria actricească la Facultatea Artelor Frumoase a Universității de Stat din Moldova, paralel cu studiile de bază la specialitatea Geografie. A lucrat timp de 6 ani cu copiii claselor primare, un colectiv teatral de care a fost îndrăgostită și de acolo vine dorința doamnei Isaicul-Pahomea de a scrie.

Jumătate de an mai târziu, după absolvirea Artelor Frumoase, a organizat un colectiv teatral, adunând tineri talentați din satul natal. La început a fost un experiment, iar piesa de teatru cu tematică potrivită vieții de la sat, în versuri, a fost scrisă în decurs de câteva ore de către scriitoare. A fost ceva deosebit și pentru protagoniștii piesei și pentru public, ca urmare, au fost mulți doritori de a veni în colectivul teatral. Într-un final, s-a format un colectiv de 56 de persoane cu vârste cuprinse între 6 și 60 de ani. Era nevoie ca cineva să scrie scenariile, iar doamna Isaicul-Pahomea prinsese acest gust, cunoștea caracterele și talentele membrilor echipei și scenariile curgeau de parcă așa și trebuia. A fost o perioadă frumoasă! Lucrând învățătoare cu 23 de ore pe săptămână la un liceu din Chișinău, paralel făcea masteratul la

Geografia turismului, plus cursurile opționale la didactica universitară, iar sâmbăta și duminica zbura cu scenariile gata în satul natal, unde deja era așteptată. Anume atunci a avut ocazia să realizeze importanța studiilor la Facultatea de Arte Frumoase, pe care nu le considera cândva importante. Acum știa și scenografie, și regie, și sonografie, costumație și management etc. Peste doi ani a oficializat acel colectiv teatral și a mai montat piese de teatru încă 4 ani.¹⁷

* * *

„Rusanda Isaicul-Pahomea și-a lansat cartea de debut, care, prin firul epic atractiv, promite a fi citită cu mult interes de către toți cei interesați de metafore noi. Cartea poartă un titlu generic *Flori de adevăr*, adevăr în floare, adevăr literar. Florile adevărului creativ au asigurat emoții de neuitat tuturor cititorilor cărții. Talentul creativ al autoarei își găsește rădăcinile în codul genetic moștenit de la buneii pedagogi, străbuneii – oameni de cultură... Rămânem cu speranța că *Flori de adevăr* va fi urmată de multe alte adevăruri literare. Realitatea artistică își va găsi eroii în satul Molovata Nouă, precum personajele din creațiile marelui Ion Druță sunt reflecțiile consătenilor dumnealui din satele Horodiște, Ghica Vodă, dar și a membrilor familiei: tata, mama, buneii... Îi dorim succese și mari realizări creative!”¹⁸

- Cum te voi găsi? Dacă mă păreștii, rămân nu numai singură, dar și rătăcită! Când mă bate soarta, eu alerg spre tine, pentru că știu că în brațele tale sunt în siguranță, pentru că știu că tu mă vei înțelege, pentru că nu mi-i frică cu tine!

- Nu-ți este frică atunci când te întâlnești cu tine însuși! Când ești „tu”, când ești așa cum ești, când nu te prefaci și nu joci teatru, atunci te simți în siguranță! Pur și simplu evită situațiile în care ești nevoită să „joci” și fii permanent tu! Atunci vei fi fericită și nu va fi nevoie să te eschivezi de la realitate! M-ai creat ca să te iubesc și te iubesc atât de

131

¹⁷ ISAICU-PAHOMEA, Rusanda. Despre mine. [Accesat 09.10.2020]. Disponibil: <https://rusandaisaicul.com/despre-mine/>.

¹⁸ NAKAI-TOLSTENCO, Violeta. Florile adevărului în „Flori de adevăr”. [Accesat 09.10.2020]. Disponibil: https://didubasari.ucoz.ru/news/florile_adevarului_in_flori_de_adevar/2019-12-16-1094.

Guzun, Igor. Iubi : poeme / Igor Guzun ; des.: Lica Sainciuc. – Chișinău : S. n., 2019 (Tipogr. „Bons Offices”). – 112 p. – 2000 ex. – ISBN 978-9975-87-481-6.

Sursa foto: <https://www.timpul.md/articol/interviu----igor-guzun-ne-sta-bine-aa-cum-le-sta-bine-carilor-impreuna-139686.html>

Igor GUZUN este scriitor și director al Agenției de PR și publicitate „URMA ta” din Chișinău. Prima sa carte *De azi într-o săptămână* a apărut în 1997, iar următoarea – în 2014, *La Blog*, scrisă împreună cu Sergiu Beznițchi. Este autor al textului pentru hitul formației „FurioSnails”, *Oameni și locuri dragi* (2011). Cartea *Vinil*, publicată în 2015 la Editura „URMA ta”, i-a adus Premiul „Omul anului 2016” în literatură al revistei *VIP Magazin*. Cartea *Vinil* a fost numită ca fiind „una dintre marile cărți ale generației noastre”¹⁹. Este inclus în antologia *Literatura din Basarabia. Început de secol XXI. Proză scurtă* (2017).

Cea mai recentă carte de proză a lui Igor Guzun se intitulează *Bine* (2017) și conține 69 de texte scurte și 8 cărți poștale despre oameni și obiecte, despre dragoste și acasă, iar acestea împreună îți dau o stare de bine. „E o carte care salvează de la uitare esențe de umanitate”²⁰, scrie Ioana Revnic despre *Bine*.

¹⁹ CRUDU, Dumitru. O carte pe care după ce ai citit-o, vrei s-o recitești. In: *Revista literară*. 2017, nr. 3, p. 15.

²⁰ REVNIC, Ioana. PR-ul BINELUI. Despre mine. [Accesat 12.10.2020]. Disponibil: <https://bunatate.ro/?p=3364>.

În 2018, Editura „Cartier” publică volumul de poeme *Adio, lucruri*, semnat de Igor Guzun, pe care Emilian Galaicu-Păun l-a rezumat astfel: „Poezia sa, o probă de orchestră – camerală, de coarde & instrumente de suflat din lemn – în timpul căreia mai răsună, în buzunarul unui sau altui interpret, câte-un telefon mobil, dar și asta face parte din spectacolul muzical”²¹.

* * *

Jocuri de cuvinte neașteptate, răsturnări semantice imprevizibile, metafore îndrăznețe, imagini care țâșnesc din cuvinte ca aburul de cafea din cană, emoții răscolitoare, care se desprind din aceste imagini, precum fluturii din viermii de mătase, trăiri căpătând valoare doar când sunt spuse celuilalt sau când sunt raportate la celălalt, celălalt precum apa într-o fântână, iar fântâna fiind limbajul care, la rândul lui, e o reflexie a luminii și a dragostei – toate acestea le poți descoperi în poezia adunată de Igor Guzun în noul său volum de versuri *Iubi*. O poezie a vârstei, o poezie a unei vârste mature, o poezie în care cel mai frumos vis e să îmbătrânești împreună cu celălalt, o poezie în care IUBI dă sens vieții trăite și IUBI este însăși poezia și viața. Se pleacă uneori de la niște amintiri din copilărie – durerea resimțită când ți-ai prins degetul în ușă – și se ajunge la a se vorbi despre durerea pe care o trăiești când pleacă cineva drag. Nimic nu trece. Nici durerea aia din copilărie când ți-ai prins degetul în ușă, nici cea când cineva te părăsește. Toate rămân undeva în sufletul tău și, din când în când, izbucnesc la suprafață și atunci urlă „mai tare decât salvarea”. O amintire trezind la viață o altă amintire. Unele dintre poeziile lui Igor Guzun fiind ca niște păpuși rusești ale amintirilor. Amintiri fiind peste tot, dar niciuna dintre ele nu trebuie aruncată, precum ai arunca niște pantofi vechi, „pentru că și pantofii vechi își poartă cu demnitate crăpăturile”. Cu atât mai mult amintirile. Jocurile de cuvinte din poezia lui Igor Guzun („Undeva se lucrează din greu pământuri, / Așa cum se lucrează în sală abdomenele”) urmate de întrebări existențiale: „oare nu e mai bine să fim noi înșine / Decât să trăim atâtea exagerări?” ne conduc spre această concluzie: „Pentru zbor să luăm parapanta / Pentru restul, niște pungi cu gunoi”. *Iubi* este poezia unui nou umanism, în care femeia și bărbatul sunt ca doi stâlpi ai aceleiași uși:

²¹ GUZUN, Igor. Bio. [Accesat 12.10.2020]. Disponibil: <http://aiciscriu.eu/eu/>.

„Să-i deschizi celuilalt sticlele și ușile / Este mai palpitant decât să-i dăruiești stele de pe cer. / Să-i încălzești omului drag mânușile / Înainte ca acesta să iasă în ger.”

Dar și cu cartea asta poți să ieși în ger. O carte minunată. O carte frumoasă ca o iubită. IUBI.²²

* * *

Inspirație²³

Inspir și expir.

Inspir și expir.

Inspir și expir.

Inspir
Shakespeare.

Poezia²⁴

În povestea cu mai multe pâini era doar o pâine pe care o împărțeam unul cu altul. Așa e și poezia – e singurul lucru care ne deosebește de câini. Fără cărțile de poezie în lume s-ar auzi doar lătratul.

Măcar...²⁵

Măcar azi pentru toți și pentru fiecare în parte.

Învățătorii... S-o spunem direct.

Ei ne-au dat carte.

Noi să le dăm în schimb cărți. Și respect.

²² CRUDU, Dumitru. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil: <https://www.goodreads.com/book/show/46138051-iubi>.

²³ GUZUN, Igor. Iubi. Chișinău: S.n., 2019, p. 23. ISBN 978-9975-87-481-6.

²⁴ Ibidem, p. 25.

²⁵ Ibidem, p. 29.

Repost²⁶

Ce mult ne plac pereții,
Acolo suntem la adăpost.
A ajuns esența vieții
Un *like*, un *share*, un *repost*.

Ne emoționează o interfață,
Ne încântă cel mai frumos ringtone.
Și zâmbim mai puțin celor din față
Decât privim în telefon.

O exasperare – ecranele sparte,
Dincolo, o soluție – Ctrl+Alt+Del.
Încă puțin și când vom vedea un om cu o carte
Vom alerger să facem un *selfie* cu el.

Iar între timp timpul se duce
Repede, cât ai zice IT.
Cineva acolo sus cu mâna pe t pune cruce
Și punctul pe litera i.

De ce?²⁷

De ce să citești cărți, dacă poți să nu le...
Doar că atunci și rezultatele vor fi nule.

²⁶ Ibidem, p. 48.

²⁷ Ibidem, p. 99.

Botez, Stela. Fata cu cobza : Etnoroman / Stela Botez ; cop.: Corneliu Comendant. – Chișinău : S. n., 2019 (Tipogr. „Bons Offices”). – 112 p. – 500 ex. – ISBN 978-9975-87-552-3.

Sursa foto: <https://www.facebook.com/stelabotezofficial/>

Sursa foto: <https://blogosfera.md/view-post-v-390774-0-romana.html>

Stela BOTEZ, tânără artistă din Republica Moldova, care are o dragoste nemărginită pentru tot ce este tradițional moldovenesc și pentru muzica populară veche. A absolvit Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, unde a studiat folclorul la Catedra de canto popular.

Din august 2018 până în decembrie 2019, a fost prezentatoarea rubricii culinare din cadrul emisiunii „Matinalii” de la TVR Moldova, TVR3 și TVR Internațional. Iar din 9 iunie 2020, este gazda emisiunii matinale „O cafea la Tezaur”.

„Începutul anului 2020 pentru mine a fost fructuos prin prisma lansării primei mele cărți, etnoromanul *Fata cu cobza*. Am ales de Dragobete să prezint în fața publicului cartea pe care am copt-o câțiva ani, începând cu cercetarea etnografică, etnofolclorică și etnologică despre zona de sud a Moldovei, Codrii Tigheciului și terminând cu înșirarea pe pagini albe a poveștii de dragoste dintre Ion și Ioana, pe care mi-am imaginat-o în cadrul rustic al satului de astăzi, dar cu valori din trecut păstrate cu sfințenie. Etnoromanul *Fata cu cobza* este despre oamenii din josul țării, pentru ei, dar și pentru cititorii care preferă să se delecteze cu istorii inedite de dragoste. Iubirea persistă, atât cea patriotică, cea pentru oamenii țării noastre, cât și cea care provoacă fluturi în stomac. Am lansat cartea și în România, la Cluj, ca mai apoi acest produs literar să fie disponibil spre achiziționare în mai

multe librării.”²⁸

* * *

„*Fata cu cobza* este proiectul în care depune suflet total Stela Botez, artista care are mai multe idei. Pe parcursul anilor de activitate, mi-am propus să dezvolt aceste idei și să scot din sufletul meu tot ce e mai frumos. Se pare că aceste chemări ale mele au fost din diverse domenii, nu doar din muzică, ci și actorie, la un moment dat, și scris. Scriind pe blogul meu stelabotez.com, având și un blog prin care păstram și promovam activitatea artistică a interpreților de muzică populară și a tot ce se cheamă tradițional, blogul numindu-se [Fiipopular.com](http://fiipopular.com), mi-am dat seama că scrisul este o pasiune acerbă pentru mine și trebuie să fac ceva cu asta. Etnoromanul *Fata cu cobza* este un proiect pe care eu l-am gândit un an în urmă, atunci când aveam destule cunoștințe, material etnografic și etnologic despre zona de sud a Moldovei și Codrii Tigheciului, cei care se întindeau, pe timpuri, pe spațiile raioanelor Leova, Cantemir, Cahul și pe cealaltă parte a Prutului, Vaslui și Galați. Această zonă mă reprezintă ca și artist, de aceea, m-am gândit că aceste cunoștințe pe care le am despre zona mea folclorică merită să fie aduse în fața publicului într-o manieră frumoasă, astfel ca publicul să fie atras de o poveste de dragoste interesantă, să cunoască și ceva date istorice, științifice. Așa s-a născut etnoromanul *Fata cu cobza*...”²⁹

Sursa foto: <https://shok.md/>

²⁸ BOTEZ, Stela. Biografie. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil : <https://stelabotez.com/biografie/>.

²⁹ Stela Botez: Etnoromanul „Fata cu cobza” – o poveste de dragoste gustoasă. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil : <http://stiripozitive.eu/libview.php?l=ro&idc=6&id=5026&t=/Oameni/Cultura/Stela-Botez-Etnoromanul-Fata-cu-cobza-o-poveste-de-dragoste-gustoasa>.

Zaițev, Elena. Înveșmântează-mă în toamnă : Versuri / Elena Zaițev. – Chișinău : Pontos, 2019. – 59 p. – 500 ex. – ISBN 978-9975-72-399-2.

Sursa foto: <https://booknation.ro/interviu-elena-zaitev/>

Elena ZAIȚEV, jurnalist de profesie, cu studii făcute în România, la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, activează în presa locală din municipiul Hâncești, la ziarul *Curierul de Hâncești*. Debutează în 2018 cu placheta de versuri *Rouă pe gene*. Cea de-a doua carte, *Înveșmântează-mă în toamnă*, este editată în 2019, fiind lansată chiar în toamnă, în contextul în care acest anotimp, cel mai drag inimii autoarei, se pliază perfect cu poezia, multe versuri inserate în această carte purtând amprenta specifică anotimpului autumnal. În mod deosebit, în cea de-a doua carte, versurile îmbină natura cu sentimentele romantice, are caracterul liricii peisagistice și a romantismului, o simbioză care trezește cele mai frumoase și profunde emoții.³⁰

* * *

„Îndrăgostită de toamnă, pentru care are o afecțiune aparte, Elena Zaițev se bucură de venirea anotimpului preferat și, asemenea omului amorezat, aleargă în întâmpinarea ei, fără a-și tăinui sentimentele și

³⁰ ISTRATE, Emanuela. Interviu cu Elena Zaițev. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil : <https://booknation.ro/interviu-elena-zaitev/>.

nu-i pasă că cei din jur o «privesc a mirare»... Pagină cu pagină, vers cu vers, poeta ne dezvăluie frumusețea, vraja și splendorile toamnei prin sentimentele ce-i vibrează în adâncuri. Versurile ei impun o atitudine de admirație, de grațitudine. Ea se caută pe sine, se regăsește, se descoperă ca parte a naturii, ca ființă creată de Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa.

Cartea Elenei Zaițev *Înveșmântează-mă în toamnă* este o încercare de a ne întoarce spre sine, spre lumina noastră lăuntrică, spre armonia dintre bine și frumos. Toamna erupe în versurile ei cu tonalități specifice, care dezvăluie stările-i de visare, de dor, nostalgie și melancolie, tristețe și regrete, trăiri intime, intense ale ființei care are implantat în matricea simțurilor, spre bucuria sufletului, frumusețea coplesitoare a naturii. Parfumul suav al toamnei ne învăluie cu magia sa, cu lumina aurie a soarelui, cu nuanțele galbenului de gutuie, cu roșu de scumpie, cu arămiu-ruginiul frunzelor de stejar, cu verdele copt care mai persistă, trăindu-și intens clipa...³¹

* * *

Înveșmântează-mă în toamnă

Înveșmântează-mă, iubite,
Cum știi doar tu – în bucurie,
Ca, împărțind-o, să abunde
Și mai puțină să nu fie.

Înveșmântează-mă-n poeme,
Când geana zilei, tremurândă,
Se lasă aburind pe zare,
Ca mântuirea pe-o osândă.

³¹ MARDARE, Marcela. Odăjdiile de lumini ale toamnei sau Toamna înfloresc frunzele. In: Zaițev, Elena. *Înveșmântează-mă în toamnă*. Chișinău: Pontos, 2019, pp. 3-4. ISBN 978-9975-72-399-2.

Înveșmântează-mă-n tăcere,
Atât de multe grăitoare,
Ca apele învolburate
Ce se izbesc în stâlpi de sare.
Înveșmântează-mă cu vorbe
Ce au atâta forță-n ele,
Încât să spargă ziduri-nalte
Și să pătrundă prin zăbrele

Înveșmântează-mă în zboruri
De cocostârci cu-aripi rănite,
Ce se aștern la mine-n poală
Și vor fi tămăduite.

Înveșmântează-mă-n ogoare
De roade pline,-mbeșugate
Ca să le port ca pe-o catrință,
Legate-n brâu, la jumătate.

Înveșmântează-mă în toamnă,
Arama frunzei să m-alinte,
Topindu-se, să mi se scurgă
În sânge, gânduri și cuvinte...³²

³² ZAIȚEIV, Elena. Înveșmântează-mă în toamnă. Chișinău: Pontos, 2019, p. 46.
ISBN 978-9975-72-399-2.

Anton, Ion. ieșirea din uitare : Roman / Ion Anton ; pref.: Tudor Palladi ; cop.: Vitaliu Pogolșa. – Chișinău : Lumina, 2019 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 224 p. – 300 ex. – ISBN 978-9975-65-426-5.

Sursa foto: <https://uniuneascrititorilor.md/membru/anton-ion>

Ion ANTON este un poet, prozator, traducător și publicist, membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România, de asemenea, membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova. A absolvit Secția de jurnalistică a Facultății de Litere a Universității de Stat din Moldova. Debutează editorial cu volumul de versuri *Vamă pentru speranță* în 1983, urmat de *Viitorul ca moștenire*, apărut în 1992. A mai editat cărțile *Dincolo de formule*, *Garderoba veselă*, *Rondelurile călătorului*, *Alfabetul pe portativ*, *Zodia Zimbrului*, *Mâine va fi ieri*, *Cuibul soarelui*, *Necuprinsul punctului*, *Vesel îndrumar pentru vestiar*, *FOKA*, roman-cronică, *Viața ca amintire* și *Alina* (romane), *Singur în doi*, *Jucăria din cuvinte* și altele.

Între 1977-1987 a fost secretar general de redacție la săptămânalul *Literatura și arta*. Începând cu 1987 și până în 1994, este secretar general de redacție și redactor-șef adjunct la revista săptămânală pentru copii și adolescenți *Florile dalbe*. În 1994 este numit redactor-șef al aceleiași reviste.

Este laureat al mai multor premii literare din Republica Moldova și România.

(Ion Anton. [Accesat 24.08.2020]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_Anton.)

„Atractiv la lectură, romanul *Ieșirea din uitare* de Ion Anton este încărcat de semnificații pentru cititorul român de pe amândouă maluri ale Prutului, de fapt, de oriunde. Povestea spusă de Ion Anton în această carte începe din clipa decesului protagonistului și continuă pe parcursul următoarelor patruzeci de zile cu îndătinata călătorie a sufletului, conform credinței creștin-ortodoxe, prin locurile și întâmplările importante, esențiale ale vieții acestuia, în special pentru formarea sa profesională, înaintea ajungerii la Judecata Celui de Sus. Așadar, ne aflăm în fața unui bildungsroman, desfășurat într-o manieră neconvențională. Însă măiestria cu care scriitorul ne ține aplecați asupra paginilor sale face narațiunea cu adevărat captivantă când înțelegem că eroul a avut o existența reală, că a fost un nume, o personalitate a culturii noastre din interbelic. Este suficient să spunem că Eugeniu Coca, violonist, profesor, compozitor, dirijor, remarcat și prețuit de George Enescu, a cântat în Orchestra Simfonică de la Iași, în Orchestra Radio București, a ajuns dirijor al Orchestrei Simfonice din Chișinău și al Orchestrei Radio Chișinău și «a scris aproximativ cinci sute patruzeci de lucrări (...) muzică simfonică, de cameră, de salon, muzică ușoară». În 1946 a fost distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei din Moldova. Acesta este «scheletul», biografia lui Eugeniu Coca, pe care Ion Anton a pus «carnea» cu «sângele» imaginației sale, dând viață unui personaj credibil, care se mișcă, visează și trăiește pentru muzică și pentru soția și fiica sa într-o epocă agitată, atent studiată și reconstituită de autor... Instinctul artistic sigur îl determină să aibă în vedere în construcția romanescă a personajului și pătrimea de sânge țigănesc, care își va pune amprenta asupra vieții și creației sale, de la mediul lăutăresc al copilăriei și adolescenței la permanenta bănuială că îl defavorizează în ascensiunea profesională, de la dotare («Și anume seminția aceasta indiană l-a însemnat genetic cu marele har al muzicii») și curaj («Curajul este frica legată la ochi») la convingerea că «pe țigan îl scoate în lume talentul, dar numai cărturăria și cumsecădenia îi pot întreține respectul și onoarea din partea societății...»

Atât de benefică în viața lui Eugeniu Coca, prezența lui George Enescu în roman a însemnat cu certitudine un examen dificil pentru Ion Anton, trecut frumos prin căldura omenească, prin bunăvoința

activă – bunăvoința plină de noblețe a marelui talent, a geniului, față de talentul autentic – cu care scriitorul a ales să-l aducă în scenă...

Dragostea, spionajul agrementează, de asemenea, narațiunea, dar tabloul greu al iernii morții lui Eugeniu Coca, al casei sale și al Chișinăului sub ocupația sovietică sau paginile scăldate de ninsorile curate ale copilăriei pe malul Nistrului prevalează în inima cititorului român. Cititor român care la încheierea lecturii apreciază romanul ca o puternică și convingătoare scoatere din uitare a unei personalități de prim-plan a creației noastre muzicale și ca o reușită împlinire a intenției lui Ion Anton de a reconstitui «chipul intelectualului de creație basarabean în perioada interbelică și în cea de după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial», interesându-se de creațiile sale, dorindu-și să le asculte și nădăjduind odată cu scriitorul în ieșirea la lumină și valorificarea restului moștenirii muzicale a compozitorului Eugeniu Coca, prizonieră încă, înțelegem, într-o arhivă particulară.”³³

³³ CERNICA, Doina. Din Basarabia, o carte unificatoare. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil : <https://www.crainou.ro/2019/12/06/din-basarabia-o-carte-unificatoare/>.

Crudu, Dumitru. Ziua de naștere a lui Mihai Mihailovici / Dumitru Crudu. – București : Humanitas, 2019. – 248 p. – ISBN 978-973-50-6427-3.

Sursa foto: https://www.goodreads.com/author/show/6897240.Dumitru_Crudu

Dumitru CRUDU este prozator, dramaturg, poet și unul dintre autorii Manifestului Fracturismului, apărut pentru prima dată în ziarul *Monitorul de Brașov*. A fost student în Chișinău, Tbilisi, Brașov și masterand la Sibiu. A fost membru al ULCT (1982-1991). Este membru al Uniunii Scriitorilor și al Uniunii Teatrale din Republica Moldova, al ASPRO și redactor al revistei web *Tiuk! (k-avem kef)*.³⁴

A debutat în 1994, cu două cărți în același timp, iar de atunci a mai publicat încă patru volume de poezie. În 2003 a primit Premiul UNITER și Premiul Fundației „Principesa Margareta” pentru cea mai bună piesă de teatru din România (*Alegerea lui Alexandru Sutto*). Este primul dramaturg român jucat în Africa și în America Centrală. Piesele sale au mai fost montate în Republica Moldova, România, Italia, Germania, Haiti, Camerun, Franța, Suedia și Bulgaria. În proză a debutat în 2008 cu romanul *Măcel în Georgia*. Cu romanul *Un american la Chișinău* a fost nominalizat la premiul „Visegrad Eastern Partnership Literary Award” din Bratislava și la premiul pentru proză al revistei *Observator cultural*. În 2018, pentru cartea

³⁴ Dumitru Crudu. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil : https://ro.wikipedia.org/wiki/Dumitru_Crudu.

de proză scurtă *Salutări lui Troțki* a primit Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române. Unul dintre romanele sale, *Oameni din Chișinău*, a fost tradus în limba cehă, iar o parte din povestirile sale au fost traduse în engleză, franceză, germană și suedeză și au apărut în reviste literare și antologii.³⁵

* * *

„O istorie personală, reconstituită într-un puzzle existențial, ce are ca laitmotiv data de 28 iunie, se suprapune peste cele mai importante momente din istoria Basarabiei. Povestea lui Mihai Mihailovici, recompusă fragmentar, din momentele cele mai acute ale vieții sale, e o cronică indirectă a unei lumi aflate într-o permanentă frământare – oglindă a felului în care Marea Istorie copleșește și distruge destine individuale –, scrisă ca o farsă întunecată, cu momentele ei de umor și de speranță.

Ceea ce am încercat să fac în acest roman, care începe pe 28 iunie 1940, când se naște la Chișinău Mihai Mihailovici Lebadă, și se termină pe 28 iunie 2018, când acesta va fi înmormântat la București, a fost o cronică a familiei Lebadă-Ciuntu, întinsă pe o perioadă de optzeci de ani, vreme în care Basarabia a fost ocupată de sovietici, a trecut prin cel de-al Doilea Război Mondial, a fost afectată de o foamete sinistă, a cunoscut deportările și sovietizarea cu forța, și-a recăpătat independența, a fost învinsă în războiul ruso-moldovenesc din 1992 și a intrat într-o criză profundă din care încă nu a reușit să-și revină nici azi. Romanul meu e fracturat într-o multitudine de texte, și fiecare dintre ele se desfășoară doar pe 28 iunie, ca în cartea sau în filmul acela celebru, știți voi care. E romanul unei singure zile și a patru generații de basarabeni.”³⁶

* * *

„Așa mi-l închipui pe Dumitru Crudu scriind cartea *Ziua de naștere a lui Mihai Mihailovici*: cu o mână povestind în cuvinte și propoziții ceea ce ieșea de sub bagheta sa magică pe care o folosește cu cealaltă mână.

Iar de sub bagheta lui Dumitru ni se înfățișează în pagini bunica

³⁵ Dumitru Crudu. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil : <https://humanitas.ro/autori/dumitru-crudu>.

³⁶ CRUDU, Dumitru. Ziua de naștere a lui Mihai Mihailovici. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil : <https://humanitas.ro/humanitas/carte/ziua-de-na%C8%99tere-a-lui-mihai-mihailovici>.

Dochia care aleargă cu o pară în mână și nu e de ajuns că se împiedică, dar se mai dovedește că para este de fapt o grenadă.

Pe Ciprian îl face să țină foarte mult la tatăl lui, iar acesta, «la rândul lui, la ținutul ăsta în care s-a născut».

Golește într-una din zile Chișinăul «ca un pahar de apă scăpat din mâini».

Pe Radu Gavrilovici îl face ca prăbușirea Uniunii Sovietice să-l prindă cu o carte în mână.

Iar lui Mihai Mihailovici autorul îi taie picioarele, cum nouă – respirația.

Ar fi poate lectura acestei cărți o distracție dacă n-ar fi acolo atâta durere. Dar, pe de altă parte, cred că doar astfel au supraviețuit – cu zâmbetul pe buze și cu smerenia în inimă – generațiile de până la noi acelor vremuri în care ziua de 28 iunie a fost mai întâi o dramă, apoi o stradă din Chișinău.

Cartea aceasta îți lasă mintea așa cum este bagheta din cealaltă mână a lui Dumitru Crudu – fermecată.

Și, bineînțeles că, așa fermecat, voi ține minte totuși aproape că pe de rost începutul genial al lui Márquez dintr-*Un veac de singurătate* și chiar primul alineat al lui Carlos Ruiz Zafón din *Umbra vântului*, plus, împreună cu acestea, toate începuturile din *Negustorul de începuturi de roman* al lui Matei Vișniec, dar acolo în pederost-urile mele îi fac loc de astăzi și finalului din *Ziua de naștere a lui Mihai Mihailovici*:

«Când nu mai știi unde să mergi, du-te la Flutura, îmi spunea biata mea mamă, și-a amintit Liza, și s-au pornit pe jos la Flutura»³⁷.

* * *

„În romanul său, Dumitru a exploatat o idee destul de răspândită în Republica Moldova: cheia evenimentelor, înțelegerea realității de astăzi din așa-numitul stat «Republica Moldova», originea tuturor relelor rezidă în acea zi de 28 iunie 1940, când Uniunea Sovietică, respectând înțelegerea dintre Stalin și Hitler, a anexat Basarabia. Anume în această zi l-a făcut să se nască autorul pe Mihăiță, devenit cu timpul Mihai Mihailovici... Romanul este, de fapt, o succesiune și o descriere a acestei zile de-a lungul anilor, constituindu-se într-o veritabilă epopee a familiei lui Mihai Mihailovici, totodată,

³⁷ GUZUN, Igor. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil : <https://www.goodreads.com/book/show/46062830-ziua-de-na-tere-a-lui-mihai-mihailovici>.

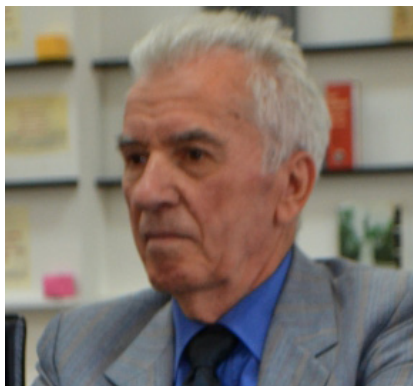
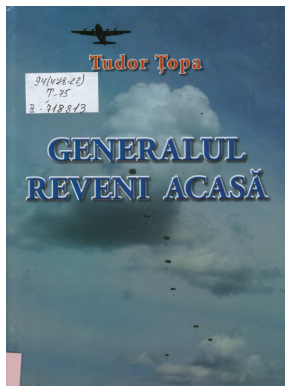
permițându-i lui Dumitru să exploateze la maximum unul din atuurile sale principale, măiestria de nuvelist. Rămânem deci departe de ceea ce erau cândva romanele-fluviu de acum un secol și care, îndrăznesc să vin cu o premoniție, vor reveni din nou în trend, poate cu anumite variații stilistice sau găselnițe precum acea din «Ziua de naștere».

Dumitru Crudu reușește, povestindu-ne istoria unei singure familii, destul de numeroase, să ne prezinte o paletă foarte variată, și poate una din cele mai complete, de personaje, toate destul de emblematică pentru Republica Moldova impunându-ne un efort de condescendență față de lumea înconjurătoare, extrem de întortocheată și sucită (chiar și numele eroului din titlu este o schimonosire basarabeană: «Mihai», o formă de prenume românească, și «Mihailovici», un patronim rusesc... Cum să nu ne aducem aminte aici de «Ion Ionovici» care era folosit prin anii 1980?), dar și de suspiciune, căci acele personaje-tip deseori nu corespund clișeelelor general acceptate. Albul aparent este deseori doar spoială de fațadă, iar negrul – sol fertil care a asigurat o continuitate vieții...

Dar cred că am spus deja prea multe și voi pune punct aici, înainte de a preface acest text în spoiler. *Ziua de naștere a lui Mihai Mihailovici* este un roman foarte bun și bine-venit în spațiul românesc, în special pentru acei care doresc să înțeleagă mai bine Republica Moldova. Căutați-l!”³⁸

³⁸ VOVC, Vitalie. [Accesat 15.10.2020]. Disponibil : <https://www.goodreads.com/book/show/46062830-ziua-de-na-tere-a-lui-mihai-mihailovici>.

Țopa, Tudor. Generalul reveni acasă : Figuri legendare basarabene / Tudor Țopa. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2019. – 188 p. – 500 ex. – ISBN 978-9975-3356-6-9.

Sursa foto: <https://www.jurnal.md/ro/social/2017/10/13/publicistul-tudor-topa-a-lansat-patru-carti-la-cea-dea-85-a-aniversare/>

Tudor Gheorghe ȚOPA, jurnalist, scriitor și publicist din Republica Moldova, deputat în primul Parlament al Republicii Moldova (1990-1994). A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1957). A muncit la ziarul *Tinerimea Moldovei* și la revista *Tribuna*, a fost redactor-șef al cotidianului *Moldova suverană*. De două ori a fost ales președinte al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova. În calitate de deputat în primul Parlament, a semnat Declarația de independență a Republicii Moldova. Este inclus în enciclopedia internațională *Who's who in the word*, editată în SUA (vol. 14). Ultimii 15 ani colaborează la editarea serialului enciclopedic *Localitățile Republicii Moldova*, în primele 13 volume a publicat istoria și dezvoltarea în timp a peste 450 de orașe, sate și cătune. E autorul a 71 de cărți de proză documentară, membru al Uniunii Scriitorilor. A realizat deplasări de documentare în 26 de țări, depășind Ecuatorul și Polul Nord. S-a învrednicit de titlul „Om Emerit”, e cavaler al „Ordinului Republicii”. Până în prezent a editat 80 de cărți, într-un tiraj de 780 de mii de exemplare.

(Tudor Gheorghe Țopa. [Accesat 16.10.2020]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Tudor_Gheorghe_%C8%9Aopa.)

* * *

„Cartea *Generalul revine acasă* este despre oameni care au plecat din Flămânzeni, de la baștină, pentru o viață, ca mai apoi să revină peste ani acasă. Să revină din uitare, să amintească altor generații de pământeni că Patria căreia i-au slujit se numește România și că nu se cade să ne uităm înapoi, dacă viitorul ar trebui să ne fie destoinic.

M-a interesat istoria vieții generalului Baștan, născut la Coșcodeni (din care fac parte și Flămânzenii), în familia preotului Simion Bostan, dar autorul cărții, cu măiestria sa, a reușit să rescrie drama acestei familii rămasă la Coșcodeni, deportată, apropo, în 1949, dramă despre care Grigore avea să afle după anul 1957, când frații și surorile sale, șapte la număr, au revenit la baștină.

Cartea nu este numai despre generalul Grigore Baștan. După cum mi-a mărturisit autorul, acolo, la Flămânzeni, i-a venit ideea să intercaleze destinele unor zburători moldoveni, care, în virtutea soartei, au servit cerul sub alte drapele și sub alte semne tactice pe aripi și ampenaj – Valentin Zarzăr și Semion Șestacov, basarabeni participanți la zboruri de raid lung, organizate în URSS în anii treizeci ai secolului trecut, familia deputatului Vasile Țanțu, tatăl căpitanului parașutist Vasile Țanțu, comandantul primului comando de parașutiști al Armatei Române, o campanie operațională care a activat practic fără pierderi în spatele frontului sovietic, femeile cu aripi de glorie Nadia Russo și Marina Drăgescu...

E o carte-dedicație zburătorilor basarabeni despre care știm prea puțin sau pe care urmează să-i cunoaștem. E și o carte pentru condeierii mai tineri, care urmează să scoată din uitare și să-i aducă acasă pe înapoiștii noștri basarabeni plecați în lume și ajunși vestiți acolo și despre care baștina riscă să uite.”³⁹

³⁹ CERNEI, Ion. Maestrul Tudor Țopa și eroii săi reveniți acasă. [Accesat 16.10.2020]. Disponibil : <https://cuvintul.md/13968/maestrul-tudor-topa-si-eroii-sai-reveniti-acasa/>.

Topul celor mai citite 10 cărți ale anului, **StartUp pentru debutanții din literatura artistică din** **Republica Moldova**

Dacă în orice profesie există politici educaționale și standarde de pregătire a tinerilor specialiști, scriitorii, poeții sau creatorii de conținuturi nu au aceste norme care le-ar folosi pentru formarea generației noi. Mai întâi, apar trenduri în literatură, sau curente, iar după asta are loc standardizarea creațiilor conform acestor norme. Important este că un autor, când începe să scrie, nu se gândește cum să formuleze ca să se încadreze într-un curent literar sau altul, dar gândește subiecte și situații care să le transmită accesibil către cititor, să ajungă la suflet sau să îi stimuleze interesul pentru ceea ce scrie.

Se abordează probleme globale, de obicei, sau situații cotidiene și, cu siguranță, putem menționa că fiecare cititor are cartea lui în funcție de subiectele descrise. Cea mai mare bucurie pentru autor este cartea „pusă în lucru”, după cum menționa scriitorul Aurelian Silvestru la una dintre întâlnirile sale cu cititorii, cu referire la o situație când la o bibliotecă a observat pe raft una dintre cărțile scrise de dumnealui, făcută practic ferfeniță, dovadă că a fost trecută prin mâinile cititorilor. Ideea de trecere din mână în mână, împrumut sau chiar împărțeață este prezentă și în discursul scriitorului și folcloristului Iulian Filip. Motivul împărțelii este generator al cărții „Pâine de la iepure”, scrisă de dumnealui.

Succesul creației unui autor nu depinde de manageri, dar de cititor, de cât de rapid subiectele abordate se pliază pe orizonturile de interes ale acestuia. Se spune că fiecare popor își are guvernarea pe care o merită, păi iată că și tendințele de lectură sunt cumva la fel ca și societatea în care trăim, iar valorile literare rămân independente de tendințe de cele mai dese ori. Un moment de satisfacție sufletească în această abordare este că avem autori care prin creații transmit valoare, la toate nivelurile de înțelegere umană. Pe aceștia i-am calificat drept adepți ai unui curent literar pe care l-am intitulat bunăoară *Stoicism*, iar adepții lui sunt cei care nu se lasă prinși de himere și transpun în această societate creații literare unice, care inspiră prin omniprezența valorilor general umane.

Topul celor mai citite 10 cărți ale anului, sondaj anual, realizat

de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova în colaborare cu Camera Națională a Cărții, este unul dintre clasamentele importante din țară. An de an, *Topul* a servit drept punct de start pentru botezul scriitoricesc al mai multor autori. Acest sondaj nu este despre cărți cu valoare națională sau care transmit motive existențiale (se mai întâmplă să coincidă), ci este despre cărți citite, despre opere care au ajuns la inima cititorului, cărți care pur și simplu ajută la perceperea lumii altfel, dau de gândit, deschid universul către lucruri noi și o nouă înțelegere. Până la urmă, lectura ține de gusturi. Dacă aruncăm o privire retrospectivă, dar nu prea departe, vom analiza rezultatele *Topului* din ultimii 5 ani sub aspectul autorilor debutanți și parcursul acestora în literatură.

Topul celor mai citite cărți ale anului 2014 (1) scoate în față un nume nou în literatura basarabeană, Lilia Calancea, care l-a colorat cu un roman ce a prins la public, a ajuns în Top 10. „Regina nopții” este un roman care nu se citește, dar se inspiră. Paginile romanului ascund o poveste de dragoste. „Regina nopții” găzduiește însă un subiect profund, drama unei femei căreia îi este frică de egocentrismul de care suferă. Romanul este condimentat cu un fel de erotism voalat, foarte gingaș pulsant printre rânduri, oferind spațiu cititorului pentru fantasme.

După „Regina nopții” au urmat alte două romane: „Sub constelația Lyrei” (2017) și „Bocete de nuntă” (2019). Este important de menționat că romanul de debut al autoarei a fost reeditat de două ori, înregistrând mari vânzări de fiecare dată atât în țară, cât și în afara ei. Atenția noastră este reținută asupra altui nume de debut în acel an, care nu a fost printre autorii de top, dar care înregistrează un parcurs și o performanță deosebită în proză. Este vorba despre Tatiana Țibuleac cu lucrarea „Fabule moderne”. „Cartea, deși este a mea, nu este a mea. Ea aparține oamenilor care și-au deschis sufletul în fața unei străine. Eu nu am făcut decât să le ascult poveștile”, menționează autoarea.

Topul celor mai citite 10 cărți ale anului 2015 (2) aduce în evidență și romanul de debut al autorului Vitali Cipileaga „De vorbă cu Emma”. Este o carte care abordează subiectul dragostei dintre un el, bărbatul creator și omul de încredere, și o ea, rebelă și inocentă în același timp. Specific pentru acest roman este lansarea unui book trailer <https://www.youtube.com/watch?v=Iw1qV9Hwcx4> înainte de

apariția cărții, primul în Republica Moldova, ceea ce a stârnit interesul publicului cititor. Au urmat alte două creații semnate de același autor: „În umbra pașilor tăi” (2016) și „Portocalele verzi” (2018), care au cucerit inimile a zeci de mii de cititori din întreaga lume. Este bine de menționat că romanul de debut al acestui autor a fost reeditat de patru ori, înregistrând vânzări masive.

În același an, printre numele debutanților erau și numele a doi tineri poeți – Aura Maru și Victor Țvetcov, ulterior, nume de referință în istoria poeziei generației lor, ambii având poezie cerebrală, cu o influență sigură, naturală, proprie poezilor nativi.

Despre cartea de debut a Marinelei Lungu „Singură cu mine” (2016) (3), scriitorul Vladimir Beșleagă menționa: „Cartea se prezintă ca un concentrat roman, cu un stil viguros, cu o structură narativă bine încheată, cu profunzimi psihologice realiste, convingătoare. Pe scurt, e produsul unui talent nativ autentic, care chiar dacă pare incredibil de precoce, bucură enorm, fiind o floare rară în câmpul literelor române de azi”. Autoarea își continuă calea scrisului cu romanul „Să nu mă lași” (2019), o poveste de dragoste cu final trist, ușor de citit, interesant pentru tineri și adolescenți, în special, „o realitate dureroasă, o dovadă a faptului că dragostea adevărată nu are un final fericit, pentru că dragostea adevărată nu are, în genere, un final”.

În *Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2017* (4), la categoria debut literar, cele mai multe voturi le-a obținut Vitalie Vovc, scriitor, blogger și activist civic, cu lucrarea „Alertă oranj sau Pe alocuri viscole”.

„...Sunt povestiri, istorii, întâmplări, care, trecute prin temperamentul, structura, experiența de viață a naratorului cu dublă focusare, încep să se metabolizeze în substanța literaturii autentice. Vitalie Vovc este un autor care anunță, un autor cu vocația observației, a scrisului și curajul spunerii lucrurilor pe nume”, menționa criticul literar Maria Sleahțișchi. Vitalie Vovc continuă să bucure publicul cititor cu editorialele de pe portalul www.deschide.md și cu scrierile publicate pe blogul său personal <http://www.vitalie-vovc.com/>.

Anul 2018 (5) vine cu debutul în literatură a mai multor nume: Daniela Barbacari, Gelu Ciocan, Emanuela Iurkin ș.a. De exemplu, romanul „Câinele de bronz” al Emanuelei Iurkin s-a bucurat de

succes în rândurile criticilor literari, iar publicistul Mircea V. Ciobanu menționa referindu-se la el următoarele: „...romanul e construit în baza unor absolut autentice note de jurnal (stilul trimite încolo), cu sincerități, confesiuni, note disparate, observații nestructurate, tipice unui jurnal liber adunat”. (Revista „Contrafort”, nr. 9-10 (277-278), septembrie-octombrie 2018)

Dintre toți acești autori menționați mai sus – reprezentanți importanți ai generației lor de creatori de conținuturi, reprezentanți iluștri ai „lanțului trofic al internetului”, tineri scriitori și poeți –, majoritatea au început a scrie pe blog, iar mai apoi au devenit autori de cărți. Acest detaliu ne conduce la ideea că faptul de a fi deținător de blog și de a crea fără limite de spațiu și timp, de a fi cunoscut și recunoscut la distanța de un click este, bineînțeles, un avantaj pentru cei ce vor să scrie cărți. Această generație nu a fost determinată să aștepte șanse de a ajunge la un cenaclu pentru a fi auzită de scriitori cu experiență și de a primi încurajări sau șuturi; pe ei i-au ajutat tehnologiile de informare și comunicare. Au apărut mulți, dar au rămas mai puțini pe drumul scriitoricesc, iar rezultatele anuale ale sondajului *Topul celor mai citite 10 cărți ale anului* demonstrează că rămâne cine poate.

Gusturile de lectură sunt diferite, ele se educă în funcție de epocă, valori general umane sau personale, mediu familial și cel școlar, prieteni și persoane care te înconjoară. Rezultatele *Topului* reprezintă gustul în materie de lectură al populației de la noi din țară. Uneori acestea sunt neașteptate și nu corespund cu speranțele și așteptările oamenilor pe care îi preocupă cultura țării noastre. Dar aceasta e realitatea.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova, prin desfășurarea anuală a Programului Național *LecturaCentral*, încearcă să semnaleze societății despre necesitatea cultivării gustului pentru citit, în general, și a preferințelor de lectură, în particular, ale oamenilor în diferite etape ale vieții.

Bibliografie:

1. Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2014 : Studiu descriptiv / Bibl. Naț. a Rep. Moldova; coord.: Valentina Popa ; redactori: Raisa Plăieșu; Cornelia Hîncu ; dir. gen.: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2015. – 32 p. : diagr., fot., tab.

2. Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2015 : Studiu descriptiv / Bibl. Naț. a Rep. Moldova; coord.: Valentina Popa ; redactor: Elena Turuta ; dir. gen.: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2016. – 32 p. : diagr., fot., tab.

3. Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2016 : Studiu sociologic / Bibl. Naț. a Rep. Moldova; alcăt.: Margareta Cebotari, Irina Cozlov-Cucer ; coord.: Valentina Popa ; dir. gen.: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2017. – 32 p. : diagr., fot., tab. Referințe bibliogr. în subsol.

4. Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2017 : Studiu descriptiv / Bibl. Naț. a Rep. Moldova, Dir. Cercet. și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Centrul de Statistică ; alcăt.: Margareta Cebotari, Natalia Ghimpu ; coord.: Valentina Popa ; consultant: Ludmila Corghenci ; dir. gen.: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2018 (Tipogr. „Primex-Com”). – 60 p. : diagr., fot., tab. Referințe bibliogr. în subsol. – ISBN 978-9975-3205-3-5.

5. Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2018 : Studiu sociologic / Bibl. Naț. a Rep. Moldova; director general: Elena Pintilei; responsabil de ediție: Vera Osoianu; realizatorii sondajului: Angela Drăgănel, Valentina Popa; alcătuitoare: Angela Drăgănel; coperta: Cristina Ceoinac; redactor: Jana Badan. – Chișinău : BNRM, 2019 (Tipogr. „Primex-Com”). – 35 p. : diagr., fot., tab. Referințe bibliogr. în subsol.

Cele mai originale proiecte de promovare a cărților clasate în *Topul celor mai citite 10 cărți*, editate în anii 2016-2017 (proiectele învingătoare în cadrul Programului *LecturaCentral*)

Începând cu anul 2011, Biblioteca Națională a Republicii Moldova și bibliotecile publice teritoriale, cu susținerea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, împreună cu direcțiile/secțiile de cultură municipale/orășenești/raionale a organizat anual Festivalul Național al Cărții și Lecturii (FNCL). În anul 2018, BNRM vine cu ideea extinderii FNCL spre toate bibliotecile sistemului național – publice teritoriale, din învățământ, specializate – prin lansarea Programului Național *LecturaCentral*. Extinderea FNCL a dat o nouă dimensiune activității de promovare a cărții și lecturii ca bază pentru cultură și cunoaștere.⁴⁰

În 2017, în cadrul Programului *LecturaCentral* a fost introdus un nou concurs „Cel mai original proiect de promovare a cărților din *Topul celor mai citite 10 cărți – 2016*”. Rezultatele sondajelor de opinie *Topul celor mai citite 10 cărți* sunt utile bibliotecilor în promovarea lecturii, dezvoltarea competenței de cultura lecturii, sunt un indiciu de completare a colecțiilor cu cărți conforme preferințelor cititorilor.

Criteriile de evaluare ale acestui concurs s-au schimbat în timp, în anul curent fiind următoarele:

1. Număr de cărți din *Top* achiziționate de bibliotecă (exemplare);
2. Număr total de împrumuturi ale cărților din *Top* în anul precedent;
3. Activități informaționale organizate în cadrul proiectului de promovare a cărților din *Top* (reviste bibliografice, prezentări de carte etc.);
4. Activități culturale organizate în cadrul proiectului de promovare a cărților din *Top* (expoziții de carte, recitaluri de poezie, cluburi de lectură, concursuri literare etc.);
5. Activități științifice organizate în cadrul proiectului de promovare a cărților din *Top* (mese rotunde, simpozioane etc.);
6. Întâlniri cu autorii cărților clasate în *Topul celor mai citite 10 cărți*;
7. Procentul de atragere a utilizatorilor la activitățile de promovare

⁴⁰ Programul Național *LecturaCentral*. Ghid metodologico-practic. Chișinău, 2018, p. 4. [Accesat 16.10.2020]. Disponibil : <https://bibliotecipublicerm.files.wordpress.com/2018/07/ghid-lecturacentral.pdf>.

a cărților din *Topul celor mai citite 10 cărți*;

8. Materiale promoționale elaborate în cadrul proiectului (inclusiv în format electronic);

9. Promovarea cărților din *Top* în presa scrisă, radio, TV și pe rețelele de socializare.

La prima ediție a concursului a fost prezentat un singur dosar. Motivul – noile apariții editoriale nu ajung în timp util în biblioteci. Biblioteca Publică Orășenească „I. Creangă”, Florești, director Elena Belschi, a promovat cartea învingătoare în sondaj „Nuca lui Newton”, scrisă de Iulian Filip, cu ajutorul pliantelor, prezentărilor de cărți, recitalurilor de poezie.

La cea de-a 2-a ediție a concursului au fost prezentate 3 dosare. Testimoniu pentru **Locul I** a fost decernat aceleiași biblioteci – Biblioteca Publică Orășenească „I. Creangă”, Florești. În acel an au fost procurate toate cele 10 titluri din *Top*, iar pentru promovare a fost selectată opera scriitorului Aurelian Silvestru „Îngerii dispar în ploaie”. BPO „Ion Creangă” a promovat-o cu ajutorul prezentărilor de cărți pentru cititori, întâlnirii cu scriitorul. În colecția bibliotecii pot fi găsite 12 exemplare ale acestei cărți.

Biblioteca Publică Raională „V. Alecsandri”, Telenești, avea în colecție doar 5 din cele 10 cărți din *Top*, una dintre ele fiind cartea lui Aurelian Silvestru „Îngerii dispar în ploaie” în număr de 6 exemplare. După ce biblioteca a desfășurat *Maratonul cărții* – „Îngerii dispar în ploaie”, aceste exemplare au fost împrumutate de către 68 de persoane. La sfârșitul maratonului a avut loc întâlnirea cu scriitorul Aurelian Silvestru, la care au participat 150 de persoane. Evenimentul a avut o mare rezonanță în mediul comunitar (comentarii, aprecieri, mulțumiri etc. – 42). Proiectul a fost promovat în cadrul emisiunilor radio și TV, publicațiilor în presă, pe rețele sociale etc. Au fost implicați mai mulți parteneri: Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, Gimnaziul „Mihai Eminescu” și beneficiari din comunitate. Oficiul împrumut la domiciliu pentru mături al bibliotecii a împrumutat următoarele cărți din *Topul celor mai citite 10 cărți, editate în 2017*:

1. *Te blestem să te îndrăgostești de mine*, de Nicolae Dabija, lecturată de 10 persoane;

2. *Îngerii dispar în ploaie*, de Aurelian Silvestru, lecturată de 68 de persoane;

3. *Bărbații din viața mea*, de Ninela Caranfil, lectură de 4 persoane;

4. *Perfectul*, de Ion Hadârcă, lectură de 4 persoane;

5. *Alertă oranj sau Pe alocuri viscole*, de Vitalie Vovc, lectură de 2 persoane.

Cel de al 3-lea dosar a fost prezentat de către Biblioteca Publică Orășenească Cantemir, care a achiziționat doar 4 titluri din cele 10 cărți învingătoare în *Top*.

Concursul continuă și în acest an, iar rezultatele celei de-a 3-a ediții a concursului vor fi anunțate în luna noiembrie anul curent. Bibliotecile s-au implicat mai activ în promovarea cărților din *Top*.

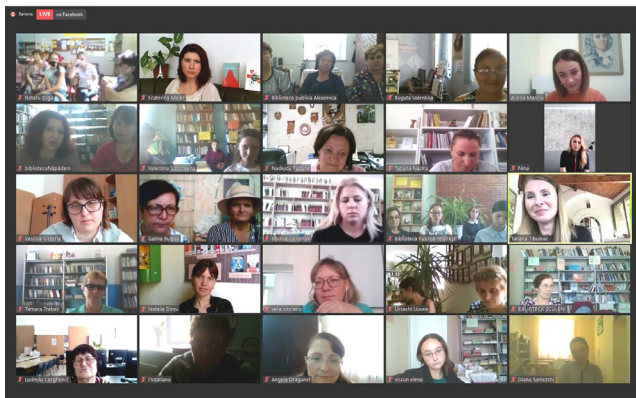
Pe rețelele de socializare am găsit postări ale Bibliotecii Publice Raionale „Valeriu Matei”, Leova, care își îndeamnă cititorii să vină și să lectureze cărțile din *Top*. Biblioteca Publică Raională Ungheni a inițiat o campanie „Satul meu citește o carte”. Cititorii din 29 de localități ale raionului au ales să citească cartea „Grădina din sticlă” a Tatianeii Țibuleac, alte câteva localități – cartea Marinelei Lungu „Să nu mă lași”, organizând împreună cu Biblioteca Națională și întâlniri cu autoarele.

La Biblioteca Publică Raională „Iulian Filip”, Drochia, s-a desfășurat o întâlnire cu Vladimir Mănăscuță, autorul cărții „Dulce Infern”. Tinerii și-au expus părerile despre roman într-un cadru prietenos, s-a realizat o discuție minuțioasă a cărții. A fost o întâlnire de suflet cu cititorii.

Programul Național *LecturaCentral* este în plină desfășurare și alte surprize nu se vor lăsa așteptate.

Start campaniei „Satul meu citește o carte”

Întâlnire on-line a cititorilor din Ungheni
cu scriitoarea Tatiana Țibuleac

Întâlnire cu scriitoarea Marinela Lungu
la Valea Mare, Ungheni

Întâlnire cu Vladimir Mănescu,
autorul cărții „Dulce Infern”,
la Biblioteca Publică Raională „Iulian Filip”

Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Str. 31 August 1989, nr. 78 A
Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel./Fax: (37322) 22-14-75
E-mail: biblioteca@bnrm.md

**Topul
celor mai citite 10 cărți,
editate în anul 2019**

Bun de tipar: 17.11.2020
Coli de tipar: 3,4
Tiraj: 25 ex.

Tiparul sub comanda nr. 15,
executat la F.P.C. Primex-Com S.R.L.
Bd. Grigore Vieru, nr. 26
Chișinău, MD-2005
Republica Moldova
Tel.: (3722) 27-53-05
(37322) 22-66-82
E-mail: primex@dnt.md